

ББББ

A BALÁZS BÉLA STÚDIÓ 50 ÉVE

Veszett idők

30 Pauer volt az egyik szereplője egy korábbi, a szer társadalmi, kulturális és egyéni „nyomait” szintén komplex módon feldolgozó, a riporttól az etűdig különféle formai elemeket szintetizáló BBS-kisjátékfilmnek, Dér András 1992-es *Árnyékszázadának* is.

31 Vasák Benedek Balázs: Egy a sok közül. A Balázs Béla Stúdió filmjei, *Filmvilág*, 2000/5. 11. (Kiemelés az eredetiben – GG)

32 Nemes Gyula: Veszendő varázs. A BBS filmversei, *Filmvilág*, 2002/9. 44–47.

Ebben a szakaszban a játékfilmek nagyobbik hányada a hagyományok ihlető forrásához fordul, kisebbik része pedig új utakon keresi a formai-szemléleti kibontakozás lehetőségeit, ám mindkét törekvés nélkülözi az egységes irányzatképzés külső és belső feltételeit.

A *halál kilovagolt Perzsiából* Hajnóczy Péter 1979-es kisregényének adaptációjával nemcsak a mű korát, hanem a hetvenes–nyolcvanas évek nemzedéki közérzetfilmjeinek stílusát is felidézi, s épp e „retró” segítségével jelzi az én-elbeszélő vágyott világának talmiságát,

aminél az önpusztító alkoholmámor is csak jobb lehet. A rövidfilmek közül a *Veszett idők* (Fiáth András, 2000) a BBS-filmek viszsztatérő droghatáskájához kapcsolódik. A kábítószer-fogyasztás társadalmi hatásának bemutatását a szociológiai síkról egy abszurd disztópia segítségével világmetaforává növeli, illetve a laza dramaturgiai szerkezetű film egy másik szála a drog személyiségromboló hatását mutatja be Pauer Henrik megrázó (utolsó) alakításában.³⁰ A *Veszett idők* azonban nemcsak tematikusan kötődik a BBS-hagyományhoz, hanem felforgató művészi szemléletmódjával is.

„Talán nem túlzok azzal az állítással – írja a Stúdió 2000-es termését bemutató cikkében Vasák Benedek Balázs –, hogy a *Veszett idők* méltó módon illeszkedik a Balázs Béla Stúdió legnemesebb hagyományaiba, azoknak a határterületen egyensúlyozó, a szó legpozitívabb értelmében vett kockázatos munkák[na]k a] sorába, amelyek igazi művészi élményt képesek nyújtani.”³¹ Krasznahorkai Balázs a valóságot, a percepciót, a teret és az időt elbizonytalanító *Köd* (2000) című filmje a BBS költői hagyományának nagy múltú formaalkotó elvét, az asszociációs gyorsmontázst hívja segítségül e hatás elérése érdekében. Nemes Gyula érzékeny esszét ír e hagyományról³² – és szép, kézműves igényű filmet forgat e hagyomány szellemében. A *Papagáj* (2000) formavilágán túl közvetlenül is tematizálja múlt és jelen kapcsolatát: a film egy idős és egy fiatal bohém különös barátságáról szól, az idős férfi szerepében ráadásul Mihók Barnát, számos BBS-film operatőrét, s néhány rövidfilm alkotóját látjuk, a fiatalemberében pedig magát a rendezőt. A *Lamm* (Cs. Nagy Sándor – Pólik József, 1998) története olyan erős szálakkal kötődik Erdély *Tavaszi kivégzéséhez*, hogy akár hommage-nak is tekinthető.

A hagyományokból táplálkozó, azokat folytató és átíró filmek mellett a szemléleti és stílári újítás igénye is megjelenik ebben a szakaszban, amelynek aztán bizonyos elemei felismerhetőek az ezredforduló új nagyjátékfilm generációjának munkáiban. Ha szűkebb keresztmetszetben is, de újra tetten érhető tehát a Stúdió működésében a műhely annak idején életre hívó „gyakorlóterep” funkció.